

Ο ρόλος του Συμβούλου Σχολικής Ζωής στην εκπαιδευτική διαδικασία: Μελέτη Περίπτωσης

*Τσαγκανέλια Αλεξάνδρα, Ψυχολόγος
1^ο ΚΕΔΑΣΥ Αχαΐας*

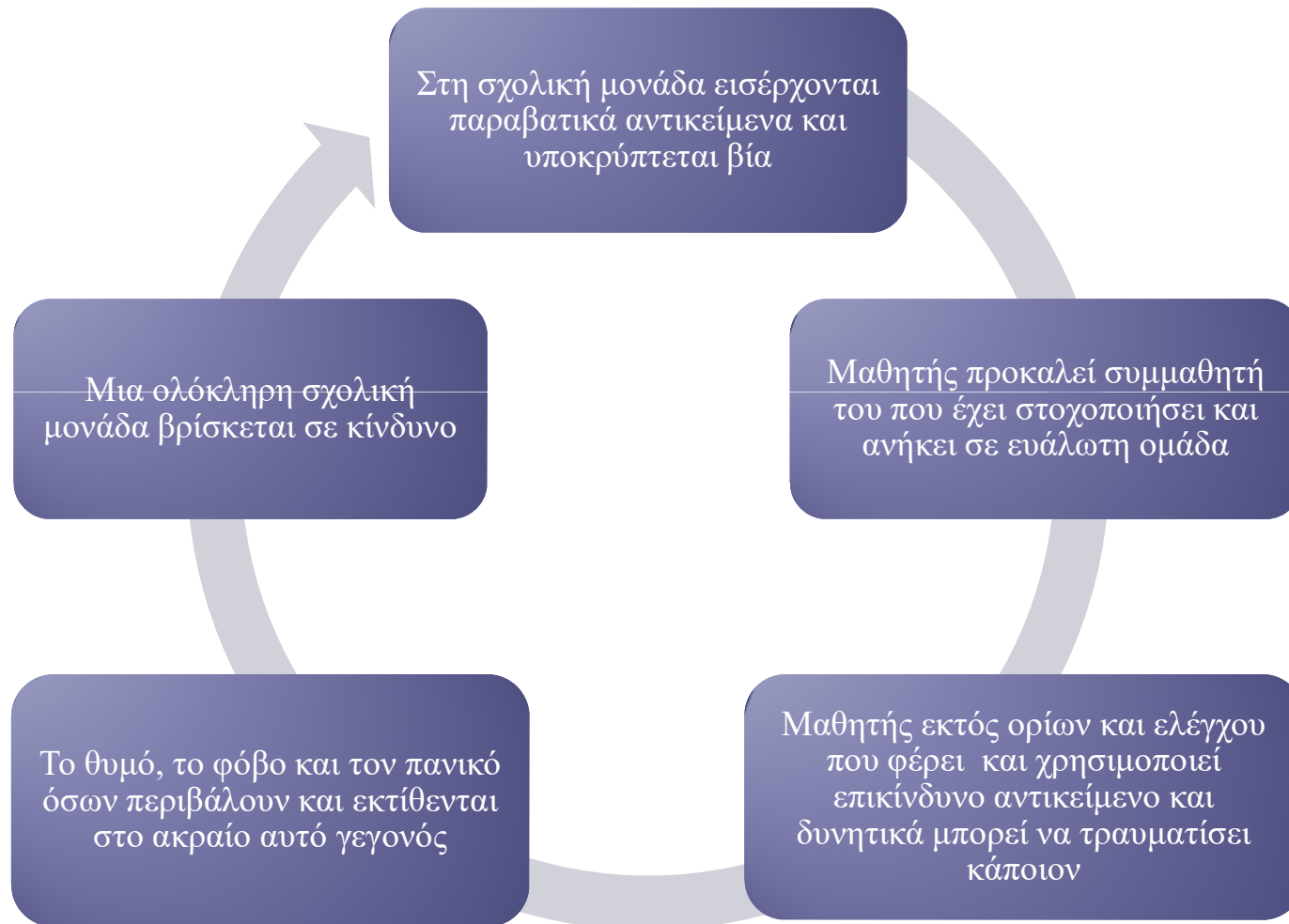
Μαθητής αφού έχει προκληθεί κατά το διάλλειμα στο προαύλιο από μαθητή του σχολείου, βρίσκεται εκτός ελέγχου, "βγάζει" μαχαίρι και κινείται απειλητικά εναντίων όλων

Τι έχω να
διαχειριστώ;

Τι ενέργειες θα
ακολουθήσω;

Τι θα
αποφύγω;

Έχω να αντιμετωπίσω

Βασικό μέλημα σε συνθήκη κρίσης στο χώρο του σχολείου

- Οι εφημερεύοντες/σες να διαφυλάξουν την υγεία και την ασφάλεια όλων.
- Ο/η Διευθυντής/τρια σε συνεργασία με το ΣΣΖ είναι τα πρόσωπα αναφοράς και οι βασικοί καθοδηγητές.
- Η άμεση ενεργοποίηση του Σχεδίου Διαχείρισης Κρίσης. Υπάρχει ανάγκη για εφαρμογή του πλαισίου (πρόσωπα, φορείς, διαδικασίες) πάνω στο οποίο θα στηριχθούν όλες οι απαραίτητες ενέργειες που θα αντιμετωπίσουν την κρίση.

Βοηθητικές και ανακουφιστικές παρεμβάσεις

- Να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας ελέγχοντας τις συναισθηματικές αντιδράσεις που μας προκαλεί το γεγονός. Οι μαθητές και οι συνάδελφοι θα νιώσουν σύντομα έλεγχο και ασφάλεια.
- Να κρατήσουμε ήρεμο και σταθερό τόνο φωνής. Αυτό θα κατευνάσει το φόβο που έχει προκληθεί.
- Να απομακρύνουμε με αποφασιστικότητα τους/τις μαθητές/τριες από το σημείο έντασης διαχωρίζοντας τον εμπλεκόμενο σε ξεχωριστό και ελεγχόμενο χώρο.
- Αφού βεβαιωθούμε πως είναι όλοι ασφαλείς, να καθησυχάσουμε το μαθητή/το θύτη διαβεβαιώνοντας τον πως «θα βρούμε μαζί τη λύση» και εν συνεχεία του αφαιρούμε με ήρεμο και αποφασιστικό τόνο φωνής το μαχαίρι.

Ενέργειες που θα κινητοποιήσουν ανεξέλεγκτες καταστάσεις

- Η έλλειψη ψυχραιμίας των εφημερευόντων αλλά και της πλειονότητας των εκπαιδευτικών αδυνατώντας να ελέγξουν τις συναισθηματικές τους αντιδράσεις.
- Οι φωνές, οι κραυγές και η έκφραση πανικού θα διεγείρουν ακόμα μεγαλύτερη ένταση και τα πράγματα θα οδηγηθούν εκτός ελέγχου.
- Η αδυναμία να μπουν όρια και να απομακρυνθούν οι εμπλεκόμενοι θα ωθήσει την κατάσταση στα άκρα, καθώς θα συνεχίσουν να αλληλοπροκαλούνται.
- Η απουσία φυσικής οριοθέτησης, η επικριτικότητα και ο εκφοβισμός του εμπλεκόμενου μαθητή (θύτη) θα τον φέρουν σε απόγνωση, σε ένταση και μη ελέγξιμη συμπεριφορά, καθώς θα δυναμιτίσουν τον θυμό και την ψυχική διέγερση που τον έχει κατακλύσει.

Πρώτες Βοήθειες Ψυχικής Υγείας (WHO, 2011) σε καταστάσεις κρίσης

Την εκτίμηση των αναγκών και των ανησυχιών

Την παροχή βοήθειας για την κάλυψη βασικών αναγκών (π.χ. τροφή, νερό, πληροφορίες)

Την δυνατότητα να ακουστούν οι συνάνθρωποι μας χωρίς άσκηση πίεσης να μιλήσουν

Τον καθησυχασμό των ατόμων και βοήθεια να αισθανθούν ηρεμία

Τη βοήθεια για διασύνδεση με πληροφορίες, υπηρεσίες και κοινωνική υποστήριξη

Την προστασία από περαιτέρω βλάβη

Δράσεις για ορθή διαχείριση σε καταστάσεις βίας

- Συστηματική και στοχευμένη συζήτηση με τους εμπλεκόμενους και υποστήριξη τους.
- Στήριξη σε όλους τους μαθητές σε πρώτη φάση, από πρόσωπα της σχολικής μονάδας (ΣΣΖ, Υπεύθυνος τάξης) και στη συνέχεια από υποστηρικτικούς φορείς με τους οποίους είναι σε άμεση συνεργασία η σχολική μονάδα (Ε.Δ.Υ., ΚΕΔΑΣΥ).
- Άμεση επαναφορά της σχολικής ρουτίνας ώστε να νιώσουν όλοι ασφάλεια.
- Ενημέρωση, υποστήριξη και ενδεχόμενη παραπομπή για συμβουλευτική των γονέων των μαθητών που εμπλέκονται στο συμβάν.
- Ενημέρωση και στήριξη του συλλόγου διδασκόντων από το ΣΣΖ, τον/την Διευθυντή/τρια και φορείς συνδεδεμένους με το σχολικό πλαίσιο (Ε.Δ.Υ., ΚΕΔΑΣΥ, κ. α.´)

Τι να αποφεύγεται σε περιστατικά βίας

- Η επικέντρωση στις συνέπειες της πράξης στοχοποιώντας περαιτέρω τους εμπλεκόμενους.
- Η απουσία εκ των έσω στοχευμένης στήριξης και συζήτησης με τους μαθητές της σχολικής μονάδας, προσδοκώντας μόνο στις παρεμβάσεις των εξωτερικών υποστηρικτικών φορέων.
- Η έλλειψη αναφοράς και ανάδυσης της ευθύνης όλων για ενημέρωση περιστατικών βίας με συνέπεια τη συνέχιση της συγκάλυψης επιθετικών συμπεριφορών.
- Η καθυστέρηση επαναφοράς της σχολικής ρουτίνας ενισχύει το αίσθημα ανασφάλειας και άγχους.
- Η επαφή με τους γονείς των εμπλεκόμενων να εστιάζει μόνο στις συνέπειες και τις τυχόν παραπομπές.
- Η τυπική ενημέρωση του συλλόγου διδασκόντων για όσα πειθαρχικά χρησιμοποίησε η σχολική αρχή.

Ο ΣΣΖ και κατά τη διαχείριση βίαιων ή απειλητικών γεγονότων

- ✓ Συνεργάζεται
- ✓ Εμπυλώνει
- ✓ Καθοδηγεί
- ✓ Στηρίζει

- Ενεργεί σε συνεργασία με το/η Διευθυντή/τρια, τους Υπευθύνους τμημάτων, τους γονείς και τους υποστηρικτικούς φορείς.
- Επικοινωνεί το συμβάν και αναζητά τα αίτια.
- Ιεραρχεί τις ψυχοκοινωνικές ανάγκες έχοντας σε προτεραιότητα τα ευάλωτα μέλη της σχολικής κοινότητας.
- Παρέχει πρακτικές οδηγίες για την αντιμετώπιση του απειλητικού γεγονότος.
- Φροντίζει για την ύπαρξη αισθήματος ασφάλειας και συνέπειας στο σχολικό περιβάλλον.
- Αποπνέει την εμπιστοσύνη όλων τηρώντας το απόρρητο και την εχεμύθεια.
- Παρέχει στο σύλλογο διδασκόντων τόσες πληροφορίες όσες είναι απαραίτητες για να κατανοήσουν τα αίτια και να στηρίξουν τα εμπλεκόμενα πρόσωπα.
- Αναγνωρίζει τα προσωπικά του όρια και ζητά βοήθεια.

Καλές πρακτικές στη σχολική κοινότητα

- Η κοινή στάση και άμεση αντίδραση όλων των εκπαιδευτικών για μηδενική ανοχή σε όποιο φαινόμενο υποκρύπτει βία, παραβατικότητα, στοχοποίηση και θυματοποίηση.
- Η καλλιέργεια σχέσης εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού εκπαιδευτικού – μαθητή, εκπαιδευτικού – γονέα.
- Η εμπλοκή του συνόλου των εκπαιδευτικών στη διαχείριση φαινομένων βίας.
- Ο επαρκής έλεγχος του σχολικού χώρου.
- Η διαρκής συνεργασία με υποστηρικτικούς φορείς.
- Η εκπαίδευση των μαθητών να λειτουργούν ως συνυπεύθυνοι και να αναφέρουν περιστατικά βίας, διασφαλίζοντας τους την ανωνυμία.
- Η τοποθέτηση των γονέων σε θέση συνεργατών στην αντιμετώπιση κάθε μορφής βίας (ενημερώσεις, ομάδες γονέων, κοινή στάση σχολείου οικογένειας).
- Οι τακτικές δράσεις για την επιμόρφωση, την ενίσχυση, τη στήριξη και την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών.

Πρόληψη και αίσθημα ελέγχου στο σχολικό περιβάλλον

Να είμαστε
ενήμεροι

- Με τους κανόνες του σχολείου να είναι ξεκάθαροι και με καθολική ισχύ (εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς) με την έναρξη της σχολικής χρονιάς
- Με την προαγωγή της κουλτούρας συνεργασίας και ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, αλλά και δίκαιης εφαρμογής των κανόνων

Να είμαστε
έτοιμοι

- Με το να ορίζεται εξαρχής το πλαίσιο διαχείρισης κρίσεων, όπου θα περιγράφεται αναλυτικά το σχέδιο δράσης της

Να είμαστε
συνδεδεμένοι

- Με το να εξασφαλίζεται η συνεχής επαφή και διασύνδεση με όμορα σχολεία και υποστηρικτικούς φορείς
- Με το να ενθαρρύνεται η διαρκής εκπαίδευση σε ψυχοκοινωνικές έννοιες σημαντικές για την ομαλή σχολική ζωή (όπως σταθερά όρια, συνεργασία με γονείς), αλλά και σε ζητήματα που αφορούν την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών και τη βελτίωση της επαγγελματικής ζωής των εκπαιδευτικών

**ΝΙΚΗΣΕ ΤΗ ΒΙΑ
ΜΕ ΤΗ ΦΩΝΗ ΣΟΥ, ΜΙΛΑ!**

**ΜΑΖΙ
για το
ΠΑΙΔΙ**
Together for Children
Γραφή & Συμβουλευτικό Κέντρο
11525

Υποστηρικτικό υλικό

- Αρτινοπούλου, Β. (2009). Βία στην οικογένεια και βία στο σχολείο. *Εγκέφαλος*, 46(2), Αθήνα: Σύλλογος Εγκέφαλος.
- Αρτινοπούλου, Β. (2010). *Σχολική Διαμεσολάβηση. Εκπαιδεύοντας τους μαθητές στη διαχείριση της βίας και της επιθετικότητας*. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.
- Γαλανάκη, Ε., (2016), (Ανανεωμένη έκδ. 2021). *Ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών και εφήβων σε συνθήκες οικονομικής κρίσης. Οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Εργαστήριο Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αθήνα.
- Συνήγορος του πολίτη – Ανεξάρτητη αρχή, (2015). *Δημοκρατική σχολική διοίκηση, εκπαίδευση των μαθητών στα δικαιώματα και παρεμβάσεις με στόχο την προστασία των μαθητών από τη βία και τις διακρίσεις*. Αρ.Πρωτ.Φ.1500.2/18435/2015. Αθήνα.
- Υπουργείο παιδείας και πολιτισμού Κύπρου – Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας. *Πρόληψη και διαχείριση κρίσεων στο χώρο του*. Οδηγός για εκπαιδευτικούς. Εγχειρίδιο.
- Χατζηχρήστου, Σ., Λαμπροπούλου, Α., Αδαμοπούλου, Ε. *Ψυχική ανθεκτικότητα. Βασικά θέματα ανάπτυξης και προσαρμογής των παιδιών*. ΣΥΝ-ΦΡΟΝΤΙΖΩ. Γνωρίζω/Φροντίζω. Connecting4caring.gr.
- World Health Organization (2011). *Psychological First Aid: Guide for field workers*. ISBN: 978-618-82737-1-9
- World Health Organization (2020). *Εκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία των εφήβων ηλικίας 11-15 ετών στην Ευρώπη δείχνει ότι όλο και περισσότεροι έφηβοι αναφέρουν προβλήματα ψυχικής υγείας*. Δελτίο τύπου. Κοπεγχάγη.
- https://www.epipsi.gr/images/Documents/Deltio_Typou_EPIPSI_19-05-2020_Diakratika.pdf